

HOVEDINSTRUKS FOR VIRKSOMHETSSTYRINGEN I PATENTSTYRET

**Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 22. desember 2025 med ikrafttredelse 1.
januar 2026**

Innhold

1	Innledning	3
2	Instruksens formål	3
3	Departementets overordnede ansvar	3
4	Styringsdialog med Patentstyret.....	4
5	Fagdialog og annen dialog med Patentstyret	5
6	Patentstyrets samfunnsoppdrag, myndighet og ansvar	5
7	Regelverk	6
8	Leder av virksomheten	6
9	Krav til den interne styringen.....	7
10	Flerårige faglige føringer	8
11	Ansvarsavklaringer med andre statlige virksomheter.....	8
12	Sikkerhet og beredskap	8
13	Styring og forvaltning av eierinteresser	9
14	Administrative standarder og systemer	9

1 Innledning

Hovedinstruksen er fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) 22. desember 2025 og trer i kraft fra 1. januar 2026, jf. regelverket for økonomistyring i staten (Økonomiregelverket) § 3 andre ledd. Instruksen erstatter tidligere hovedinstruks for styringen av Patentstyret, fastsatt av NFD 10. januar 2023.

Økonomi- og virksomhetsstyringen i Patentstyret skal i tillegg til føringene som fremgår av denne hovedinstruksen følge Reglement for økonomistyring i staten (reglementet), bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene) og rundskriv fra Finansdepartementet. Disse er ikke gjengitt her, men gjelder i sin helhet og er overordnet hovedinstruksen.

2 Instruksens formål

Hovedinstruksen beskriver hvordan ansvar og myndighet er fordelt mellom NFD og Patentstyret, samt omtaler Patentstyrets formål og hovedoppgaver. I tillegg omtales krav og forventninger til Patentstyrets interne styring og hvordan styringsdialogen skal innrettes. Mer spesifikke og kortsiktige krav gis i de årlige tildelingsbrevene fra departementet.¹

3 Departementets overordnede ansvar

Næringsministeren har det konstitusjonelle og overordnede ansvaret for Patentstyret. Departementet har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for Patentstyret.

Det er lovfestet at Patentstyret er faglig uavhengig ved behandling av enkeltsaker, jf. patentstyrelova § 2. Det innebærer at overordnet myndighet (departementet, Kongen i Statsråd) ikke kan instruere Patentstyret når det gjelder generelle lovtolkninger, avgjørelser i enkeltsaker eller virksomhetens håndtering av søksmål mot avgjørelser i slike saker. Kongen eller departementet kan heller ikke omgjøre Patentstyrets avgjørelser i enkeltsaker. Departementet har derimot alminnelig instruksjonsmyndighet overfor Patentstyret i saker som ikke faller inn under virksomhetens faglige uavhengighet.

¹ Se nærmere [Hensikten med hovedinstruksen | DFØ \(dfo.no\)](#)

Departementets overordnede ansvar er fastsatt i reglementet § 4 og pkt. 1.3 i bestemmelsene. Departementet fastsetter overordnede mål og styringsparametere for Patentstyret på bakgrunn av dialog med virksomheten.

Videre har departementet overordnet ansvar for at

- Patentstyret gjennomfører aktiviteter i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger og departementets fastsatte mål og prioriteringer,
- Patentstyret bruker tildelte ressurser effektivt,
- styringsdialogen mellom departementet og Patentstyret fungerer på en hensiktsmessig måte,
- Patentstyret rapporterer relevant og pålitelig resultatinformasjon,
- det gjennomføres kontroll med virksomheten, og at Patentstyret har forsvarlig intern kontroll, og
- evalueringer gjennomføres

Foruten evalueringer vil NFDs oppfølging av Patentstyrets virksomhet, inkl. mål, styringsparametere og oppnådde resultater, normalt bli ivaretatt gjennom den ordinære styringsdialogen mellom virksomheten og departementet, jf. pkt. 4 nedenfor.

Patentstyret har et tett samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet når det gjelder lovgivning og forskrifter knyttet til industrielt rettsvern og internasjonale forpliktelser. Patentstyret bistår Utenriksdepartementet med ekspertise i saker vedrørende Norges internasjonale forpliktelser innen industrielt rettsvern.

4 Styringsdialog med Patentstyret

Departementet fastsetter styringsdialogens form og innhold i samråd med Patentstyret. Departementet har det overordnede ansvaret for at styringsdialogen fungerer på en hensiktsmessig måte.

Den årlige styringsdialogen består av

- årlige tildelingsbrev
- virksomhetens årsrapport med årsregnskap

- virksomhetens øvrige rapporter i løpet av året og departementets tilbakemelding
- budsjettforslag
- etatsstyringsmøter med virksomheten og tilknyttede referater

Etatsstyringsmøtene mellom departementet og Patentstyret er det formelle forumet for styring og beslutning. Styringssignaler som gis muntlig i etatsstyringsmøtene skal referatføres. Referatene fra møtene skal forelegges Patentstyret for uttalelse. Ved uklarheter skal Patentstyret ta kontakt med departementet. Planlagte etatsstyringsmøter og alle rapporteringskrav skal fremgå av tildelingsbrev til Patentstyret.

5 Fagdialog og annen dialog med Patentstyret

I tillegg til styringsdialogen med Patentstyret kan det oppstå behov for å avholde møter med tema av mer faglig art. Slike fagmøter avtales med virksomheten ved behov. Det skal føres referat fra møtene når det vurderes som nødvendig.

Prinsipielle spørsmål og spørsmål av politisk karakter skal legges frem for departementet omgående. Dette kan omfatte saker med potensiell mediemessig eller politisk interesse samt vesentlige spørsmål om sikkerhet og beredskap. Patentstyret plikter også å informere departementet umiddelbart ved vesentlige avvik. Med vesentlige avvik menes alvorlige forhold eller hendelser som hindrer etaten i å nå sine mål, indikasjoner på vesentlige avvik fra tildelte budsjетtrammer eller brudd på sentrale lover og regler.

6 Patentstyrets samfunnsoppdrag, myndighet og ansvar

Samfunnsoppdraget til Patentstyret er å bidra til størst mulig privat- og samfunnsøkonomisk lønnsomhet fra immaterielle verdier. Det innebærer at Patentstyret skal behandle og avgjøre søknader om patent-, varemerke- og designbeskyttelse i Norge og føre register over gjeldende industrielle rettigheter. Patentstyret skal også være landets nasjonale kompetansesenter for industrielt rettsvern og etaten skal bidra til å øke kunnskapen og bevisstheten om industrielle rettigheter i Norge. I tillegg skal Patentstyret på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet føre tilsyn med overholdelse av lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. og behandle saker om godkjenning av organisasjoner i henhold til åndsverkloven.

Patentstyret er et statlig forvaltningsorgan. Patentstyret er en del av staten som juridisk

person, styres ved instruksjon, er bruttobudsjettert og kontrolleres av Riksrevisjonen.

Patentstyret er faglig uavhengig i behandlingen av enkeltsaker, jf. pkt. 3. De ansatte er underlagt statsansatteloven, lov om offentlige tjenestetvister og det statlige tariffområdet, med mindre det er fastsatt unntak fra virkeområdet.

7 Regelverk

Patentstyrets virksomhet og myndighet er regulert i en rekke lover og forskrifter. De mest sentrale lover og forskrifter i Patentstyrets myndighetsutøvelse er som følger (gjengitt i kortform der dette finnes):

- Patentstyrelova
- Patentstyreforskrifta
- Betalingsforskriften
- Patentloven
- Patentforskriften
- Varemerkeloven
- Varemerkeforskriften
- Designloven
- Designforskriften
- Arbeidstakeroppfinnelsesloven
- Forskrift for meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser
- Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv.
- Lov om forsvarsviktige oppfinnelser
- Forskrift om behandling av saker etter lov om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar

Patentstyret skal holde seg fortløpende oppdatert på relevante regelverksendringer og sørge for at eventuelle endringer blir fulgt opp.

8 Leder av virksomheten

Virksomheten ledes av en direktør, som er ansatt i en åremålsstilling med varighet på 6 år. Åremålsperioden kan gjentas én gang, etter offentlig kunngjøring og alminnelig ansettelsesprosess.

9 Krav til den interne styringen

Kravene til Patentstyrets interne styring følger av reglementet og bestemmelsene. Patentstyret skal fastsette instruksjer for egne aktiviteter innenfor rammen av instruksene her og iht. økonomiregelverket. Staten skal arbeide systematisk og kontinuerlig med å identifisere og iverksette tiltak som kan gi en bedre og mer effektiv oppgaveløsning. Departementet kan gi mer detaljerte føringer om intern styring i tildelingsbrev.

Direktøren har ansvar for å

- gjennomføre aktiviteter i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger og fastsatte mål og prioriteringer fra departementet
- fastsette mål og resultatkrav og foreta prioriteringer med ettårig og flerårig perspektiv innen virksomhetens ansvarsområde
- sørge for planlegging, gjennomføring og oppfølging, inklusiv resultat- og regnskapsrapportering
- definere myndighet og ansvar og fastsette instruksjer innen virksomhetens ansvarsområde for å sikre oppfyllelse av reglementet, inklusive ansvarsforhold mellom direktøren og Patentstyrets øvrige ledelse
- etablere og gjennomføre helhetlig internkontroll

Direktøren har ansvar for at Patentstyrets interne kontrollsystem sikrer måloppnåelse gjennom målrettet og effektiv drift, pålitelig økonomiforvaltning og overholdelse av lover og regler. Den interne styringen skal være basert på

- risikovurderinger for å avdekke evt. risikoer som kan ha konsekvenser for måloppnåelsen og analysere hvordan påvist risiko skal håndteres
- aktiviteter og systemer som vil sikre kontroll gjennom hensiktsmessige retningslinjer, rutiner, fullmakter og arbeidsfordeling
- systemer som sikrer at nødvendige tiltak følges opp, bl.a. gjennom oppfølgingsaktiviteter og ved at større evalueringer gjennomføres ved behov
- at virksomheten har tilgjengelige og tilfredsstillende informasjons- og kommunikasjonssystemer på alle nivåer for å styre virksomheten mot måloppnåelse
- en organisasjonskultur som bl.a. omfatter ansattes holdninger, styringsfilosofi, etiske verdier, organisering og utviklingsmuligheter, jf. pkt. 2.3 i bestemmelsene

10 Flerårige faglige føringer

Patentstyret skal bidra til å øke kunnskapen om industrielle rettigheter i Norge slik at næringslivet stimuleres til innovasjon og verdiskaping.

11 Ansvarsavklaringer med andre statlige virksomheter

Patentstyret skal vurdere samarbeidsavtaler med øvrige aktører i virkemiddelapparatet og relevante samarbeidspartnere. Hensikten er at brukere av tjenester og rådgiving om bruk av immaterielle rettigheter skal oppleve at virkemiddelapparatet er godt samordnet.

12 Sikkerhet og beredskap

Patentstyret skal ha god styring og kontroll med egen sikkerhet og beredskap, og arbeide systematisk med å forebygge uønskede hendelser.

I forbindelse med den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa skal Patentstyret utvise økt årvåkenhet mot digitale angrep og andre mistenkelige eller uønskede hendelser, samt å ha lav terskel for å varsle departementet om hendelser.

Patentstyret skal iverksette hensiktsmessige tiltak og gjennomgå egne beredskapsplaner for å øke egen motstandsevne. Patentstyret skal videre gjøre vurderinger av om virksomheten er tilstrekkelig forberedt på eget ansvarsområde i hele krisespekteret fra fred til kriser og krig, og ev. vurdere om det bør iverksettes tiltak for å være tilstrekkelig forberedt.

Sikkerhet skal ivaretas og dokumenteres i samsvar med nasjonal strategi for digital sikkerhet og tilhørende tiltaksplan. Arbeidet med digital sikkerhet skal forebygge IKT-sikkerhetshendelser som kan forårsake alvorlig skade i egen virksomhet eller hos andre. Patentstyret har ansvar for å håndtere digitale angrep i egen virksomhet, og for å dele informasjon om digitale angrep med departementet og relevante samarbeidspartnere.

Det forventes at Patentstyrets sikkerhets- og beredskapsarbeid er risikobasert, og at virksomheten regelmessig gjennomfører og tar lærdom av øvelser.

Styringsdokumenter og planverk skal oppdateres med utgangspunkt i evaluering av hendelser og øvelser. Patentstyret skal i årsrapporten redegjøre overordnet for resultatene fra arbeidet med sikkerhet og beredskap.

13 Styring og forvaltning av eierinteresser

Erverv av aksjer, andre verdipapirer eller eiendom må tas opp med departementet på forhånd. Det må deretter gis særskilt bevilgning fra Stortinget til alle slike investeringer.

14 Administrative standarder og systemer

Det henvises til de til enhver tid gjeldende krav i statsforvaltningen.